

NAPIHIREK.

Budapest, jan. 21.

Az utca beszéde.

Cziráky gróf hajnalban különös hangra serkent föl álmából. Valami egyenletes zugásra. Mintha az utcán szakadatlan sorban szekerek görögnének, vagy mintha odalenn megint a Duna hullámai zuhognának.

Fölkelt ágyából, kinyitotta az ablakot s kitekintett rajta. Meglepetve látta, hogy a Hatvani-utca néptelen és csöndes, mint a hogy illet egy jóra való negyvenes évekbéli utcához. Csak a Józsefkülváros tájékáról hallatszott elmosódottan a békakuruttyolás meg egy részeg ember kurjongatása. A gróf reggeli álmát megzavaró zugás azonban nem szünetelt, csak hogy kitűnt, hogy nem az utcáról, hanem a szomszéd sarokházból származott.

Becsöngette az inasát.

— Miféle istentelen zaj van itt a szomszédban?

— Ott, instállom, kegyelmes uram, a Landerer mester könyvnyomtató masinái berregnek.

— Eredj át és mondd meg neki, hogy azonnal állíttassa meg a masináit, mert aludni akarok.

Landerer mester azonban nem engedelmeskedett a parancsnak, hanem tovább is berregtette a nyomtató gépét, az éppen akkor (1841-ben) beszerezett gyorsajtóját, melyen Kossuth Lajos Pesti Hirlapjának az első számát nyomták. Nem törődött ezután sem a nagyur álmával, sőt néhány év múlva a masinái olyan nótát muzsikáltak, mely igen sok nagyur álmát verte el.

A gróf dühöngött. Panaszt tett Pest városánál és a helytartóságnál, követelvén, hogy a lármás gépeket hányják ki az ő utcájából. De hasztalan. A gépeket és azok képében a haladó kort nem tudta megállítani. Kevés volt ahhoz egy magyar mágnás, Pest városa, a helytartóság, sőt Bécs hatalma is.

S ime, hetven esztendő múltán, fordult a világ. Most is zug, süvöltöz és berreg a gép az utcán, de most a mágnás urak (a születés és a pénz arisztokratái) verik el vele a jámbor polgárok nyugalmát. Igaz, hogy ezek a gépek nem betűt nyomtatnak a papirosra, hanem legfőljebb szerény járókelőket a kövezetre, mégis a haladást képviselik, még pedig olykor a nyaktörően gyors haladást.

Eltűnődöm azon, mi lenne, ha az öreg Cziráky gróf, a ki a Landerer jámbor gyorsajtójától sem tudott aludni, véletlenül visszatérne egykori hálószobájába és a régi ágyában töltene egy éjszakát. Hányszor riadna föl álmából olyan dörgésre és kattogásra, elegeesen valami rettenetes nyávikolással, mintha a Kossuth Lajos-utca valamennyi házában és valamennyi szobájában zugna-zörögne egy-egy gép s minden utca-sarkon éhes ordások tutólnának. S még nagyobb nézne, ha arról értesülne, hogy a pokoli hangzavart valamelyik unokája okozza, a ki most robogott arra az automobilján. Még jól jár, ha nem nyitja ki az ablakát, hogy az unokája után nézzen, mert olyan füst és bűz forгатagába kerülne, hogy menten visszamenekülne a tizenkilencedik század elejére.

Érdemes a nagyvárosi utca beszédét megfigyelni, de különben is hasztalan zárkózol el tőle falaid közé. Ha betegen fekszel ágyadban, vagy ha átengeded magadat ama ritka órák egyikének, melyet a nagyvárosi ember csak lopva tud magának megszerezni: a pihenés órájának, százféle módon jó be hozzád hangjaival az utca.

Ellebben faladon egy hosszukás kis ska-

tulya árnyéka s ugyanakkor megrezdül a pohárszék, valamennyi butorod, ajtód s mindezt kivülről afféle egyenletes, sikamló zugás kíséri, mint mikor a fogorvos a fogadat furja, tudhatod, hogy a villámos kocsi szólt be hozzád. Halk, elegáns, de gyors gördülés, meg a szobád falán egy kis surranó folt: nyilvánvaló, hogy gummi-kerekű kocsi fut odalenn. Szerény, lassu dőcögés, mint az olyan emberé, a ki e percben tudta meg, hogy elmaradt a várt fizetésemelés: szeretettel ismersz rá régi, becsületes barátodra, az egyfogatu bérkocsira. Halk, esdő csilingelés, mely szinte sóhajnak tetszik az utca durva morajában, akár csak a csicsérgés a varjukárogásban: ez a bicikli. Megrendül csontod és velőd a dübörgés zajától és úgy tetszik, hogy a háznak ijedten verődik össze a térde, azután meg mindenáron a kalapjához akar kapni, hogy le ne ejtse: tudhatod, hogy egy nagy rakott társzékér sétál odalenn. Mi zaj riad most?

Miféle pokolbeli csorda rohan odalenn mennydörgő csattogással, üvöltözéssel és vérfagy-laló hörgéssel, — s fut el oly gyorsan, mint az örült lélek víziója: ez a tüzoltók kocsija. Valami követelő, szomorú, megdöbbenő sipszó, akár csak a nagybeteg ajtajában elhangzó félig sutogó, félig parancsoló figyelmeztetés: ez a mentő-kocsi beszéde. És odalenn mindez összekeveredik száz láb kopogásával, csusszanásával, dörmögéssel, öreges és ifjui hangokkal, olykor egy kacaj is uszik a hangzavar felületén, akár a víz sodrán lubickoló vadkacsa, meg egy vékony gyermekhang, mely oly tisztán cseng, akár csak a harangnak a májusi levegőben mosakodó gingallója.

Ez a sok hang a maga kellemes és kellemetlen, szelid és durva, nyájas és fültépő mivoltában megszokott beszéde az utcának. Ellenben néhány éve belevegyült — mint egy addig ismeretlen szörnyeteg az erdő vadjai közé — egy új hang. Gögös, elbizakodott hang, mely mindjobban elfoglalja az utcát és olyan szerepet játszik, mint a tenorista, a ki mindenáron tul akarja harsogni a kórust. Az automobil, a kocsiknak ez a pávája, mely ragyog és tündöklök, mely után tarka legyezője gyanánt uszik a vagyon és mód, de a melynek a hangja is olyan, mint a hiúság madaráé. A kocsiknak ez a tündérkirálynője, a kinek azonban kacsahangja van s a lehellete pálinkaszagu. Vagy benzinszagu.

Ha hallasz az utcán jajveszékelt embert, a kit fojtogatnak: ne engedd végig a gerinceden a borzongást, mert csak az automobil figyelmezteti a járókelőket, hogy hajlandó őket eltiporni. Ha azon tündökölsz, hogy merre térj ki annak a részeg matrónának, a ki üvöltözve közeledik feléd az utca torkából, folytasd nyugodtan az utadat, ha a gyalogjárón vagy és nyugtalanul, ha a kocsitúton jársz, mert az automobil sofförje szólaltatja az ő dudáját. Ha hallasz békabrekegést, visító malacot, nyikorgó kutgémét, sivalkodó vénasszonyt, kacagó örültet, zokogó özvegyet és hejehujjázó örököszt, tudd meg, hogy az automobil sofförje ragyogtatja zenei talentumát, mely a legmodernebb iskolának hódol. De csak távolról élvezd, mert ha közeledel hozzá, nemcsak szegény szivedet fogja megtölteni sárga nedvével az irigység ördöge, hanem a kocsik királya úgy szemén lő füsttel és úgy orron lő büzzel, hogy százszor jobban fogod érezni porban csuszó hernyóvoldodat, mint egyébkor.

Oh, szép az autó fényes bordáival és kristályszemével. Isteni gyönyör lehet idevarázsolnod a lakásod elé az osztendei expressz egy külön kupéját, bármikor belevetned magadat és elröpülni kedvesedhez, a szép Melittához, vagy barátaidhoz, a kuóni pásztorhoz, a Stüsszi vadászhoz, a négy királyhoz s a többihez. Földöntuli élvezet lehet repülni a szelek szárnyán, a robbanó benzin igába hajtott erején, érezni a

féktelen iramlás édes borzongását, kacérkodni a veszedelemmel, lenézni az ablakon át a multban cammogó évszázadokat, melyek legfeljebb csak vasuton jártak és élvezni az ismerősök irigy sápadozását.

Szép az automobil, csak ne tépné szét oly irlgalmatlanul az utca csöndjét s ne köhögne és rikácsolna bele minduntalan beszédebe. De azon a fátyolon át, melyet a pihenő, sétáló, gondolkozó és elmélázó ember körül von a nagyvárosi utca összeolvadó ezer hangja, kellemetlen, prepotens, nyegle és otromba módon hatol át minduntalan az automobil beszéde. Áthatol rajta, összeszaggatja, földregázolja, mint egy önző, nyers, új áramlat képviselője, mely minduntalan fülébe dörghi a mult harmóniáján álmodozó embernek: Ébredj, mert — elgázollak!

— **(Adakozás.)** *Szent Antal szegényeknek.* J. H. Póla 2 koronát; F. K. Kőrösladány 20 koronát küldtek hozzánk, mely összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

— **(Személyi hírsz.)** *Lasker Emánuel dr., a világhírű sakkmeister ma több napra Budapestre érkezett és az Anool királmű-szállóban lakik. — Tangerből* jelenti egy távirat, hogy *Carrigan* márkí olasz követ agyvértohulásban megbetegedett. Állapota komoly és fölvette a halotti szentségeket.

— **(Vilmos császár a kieli katasztrófáról.)** *Berlinből* jelentik nekünk: *Vilmos* császár az *U. III.* tenger alatt járó naszád katasztrófája alkalmából kabinetparancsot adott ki, a melyben a többi között a következőket mondja:

— Mélyen fájlalom e három bátor férfiú halálát, a kik a tengerészetben uralkodó szellem bizonyítékául az utolsó pillanatig, a tiszték mindenkor elől teljesítették hazafias kötelességüket. Nem haltak meg hiába. Tisztelet az emlékezetüknek.

A császár azután köszönetét fejezi ki azoknak, a kik a mentésben közreműködtek s kifejezi azt a reményét, hogy a szerencsésen megmenekült matrózok a jövőben hasonló bátorsággal és igyekezettel fogják teljesíteni szolgálatukat.

— **(Diplomáciai ebéd Schönbrunnban.)** *Bécsből* jelentik: Ma este volt Schönbrunnban a diplomatakt tisztelőre rendezett első ebéd, a melyen a többi között *Avarna* herceg olasz, *Csirszky* német, *Giers* orosz nagykövetek, a török és amerikai nagykövet, a szász követ és még más diplomatakt vettek részt.

— **(Kossuth Ferenc állapota.)** *Kossuth* Ferenc betegsége, úgy látszik, kissé komolyabb természetű, mint a minőnek kezdetben mutatkozott, úgy hogy a betegnek az orvosok szerint hosszabb ideig kell ágyban maradnia. Ezért Ceglédre sem lehet január huszonnyolcadikán, hogy részt vegyen a Turinban járt százas bizottságnak ünnepegen.

— **(Küldöttségek.)** A kispesti kispárosok küldöttsége tiszteltet ma délelőtt a képviselőházban *Förster* Aurél országgyűlési képviselő vezetésével *Lukács* László pénzügyminiszternél, arra kérve, hogy a kispesti munkásházak építésénél a helyi ipar érdekeit figyelembe vegyék. A miniszter a küldöttséget igen barátságosan fogadta és válaszában kijelentette, hogy maga is sulyt vet arra, hogy a helyi ipar érdekeit is kielégítsék. A pénzügyminiszter válaszáat a küldöttség éljenzéssel fogadta. — Ma délután a Jászberényi Bortermelők Szövetségének küldöttsége tiszteltet *Lukács* László pénzügyminiszternél a képviselőházban. A küldöttséget *Almássy* László dr. országgyűlési képviselő vezette a miniszter elé. A szövetség kérelmét *Oláh* ügyvéd adta elő. A kérelem az volt, hogy a szövetség boraít zárt palackokban is árusíthassa. A miniszter a kérelemnek, mint helyi szempontból fontos gazdasági érdeknek, a teljesítését méltányosnak találta és megígérte.

— **(Kilépés a katolikus egyházból.)** *Münchenből* jelentik nekünk: A katolikus egyházból az utóbbi időben egyre többen lépnek ki. A legutóbbi népszámláláskor ezek felekezet nélkülieknek írták be magukat. A legjobb társaságból való egész családok jelentették be kilépésüket.

— **(Főúri vadászat.)** *Debrecenből* írja tudósítónk: *Zichy* Géza gróf, a nagyírú zeneszerző *teteleni* kastélyában tegnap óta illisztris társaság van együtt. Mint minden évben, az idén is a főúri világ számos tagja adott találkozózt *Zichy* gróf vendégszerető házában, hogy a szokásos vadászatot megtartsák. A vadászat pénteken kezdődött és több napig tart. A vendégek sorában van *Zichy* János gróf valás- és közoktatásügyi és *Serényi* Béla gróf földmívelési miniszter is. Továbbá *De-tenfeld* és *Batthyány*